

Blauwe viooltjes

Jelle van Dijk

Als je door een open duingebied loopt, zoals bij de Duindamse Slag of in de zuidelijke AW-duinen, zie je in het voorjaar altijd wel viooltjes staan. In veel gevallen zal het om Duinviooltjes gaan. Op open plekken kun je er honderden bij elkaar zien. Vroeger werd dit viooltje als een ondersoort van het Driekleurig viooltje beschouwd, maar tegenwoordig noemt men het een aparte soort. Bij het Duinviooltje is blauw vaak de meest opvallende kleur, maar deze viooltjes hebben toch altijd een geel hartje. In dit stukje gaat het over de viooltjes die helemaal (paars)blauw zijn met hoogstens een licht spoor.

In het vroege voorjaar verschijnt eerst het **Maarts viooltje**, te herkennen aan de dieppaarse kleur. Vanwege de zachte winter was deze soort dit jaar al in februari te zien. Maarts viooltje kom je niet in de duinen tegen. De verspreiding lijkt op die van stinsenplanten: vooral op landgoederen en verwilderd vanuit tuinen. In onze omgeving was vroeger een groeiplaats langs de Duinweg, op de plaats waar de boerderij Puikenduin stond. Rond het kasteel Keukenhof groeide dit viooltje volop in het gazon. Of dat nog zo is, is niet bekend. Recente vondsten komen uit de groengordel rond het sportpark bij Voorhout. Vermoedelijk is de soort daar uitgepoot en daarna verwilderd.

Doorgaans eind april verschijnt hier en daar het zeldzame **Zandviooltje**. Deze soort heeft vrij grote, bleekpaarse bloemen en opvallend kleine, vaak wat paars aangelopen, blaadjes. In ons land is de verspreiding vrijwel beperkt tot de kalkrijke duinen tussen Den Haag en Bergen. Fraaie groeiplaatsen liggen in duingebied Meijendel en in het Wolfsveld (AW-duinen). In de niet-afgeplagde delen van dit gebied trof ik meer dan 300 bloeiende plantjes aan. Op de vroegere vindplaatsen langs het pad ten noorden van Langevelderslag, was deze soort dit jaar niet te vinden. Het Zandviooltje wordt beschouwd als een relict uit de toendrasteppe. Na de laatste ijstijd verdween dit terreintype in West-Europa, maar het Zandviooltje wist te overleven in droge rivierdalen en schaars begroeide berggebieden. Via de Rijn is het plantje vermoedelijk in de Hollandse duinen beland. Ook het **Ruig viooltje** heeft een beperkte verspreiding. In onze regio kun je deze soort alleen

vinden in de open duinen van de Noordwijkse Golfclub en verder noordelijk in De Blink en de AW-duinen. Altijd staan deze viooltjes wat beschermd in de hogere begroeiing, zoals grassen en lage struiken. Deze soort is goed te herkennen aan de langwerpige blaadjes, die meestal opvallend behaard zijn langs de randen. Na de bloei groeien de blaadjes verder uit en krijgen dan pas hun karakteristieke langwerpige vorm.

Ruimer verspreid is het **Bleeksporig bosviooltje**. Ook deze soort komt in de duinen alleen maar voor vanaf de Noordwijkse Golfclub in noordelijke richting. Maar zoals de naam al aangeeft, moet je deze soort vooral in de duinbosjes zoeken. Het Ruige viooltje staat vrijwel altijd in de zon en het Bleeksporig bosviooltje is een echte schaduwplant. Buiten het duingebied is dit viooltje te vinden langs de paden in de hakhoutbossen langs de spoorlijn bij het Keukenhofbos. In tuincentra kun je behalve het Maarts viooltje ook deze soort kopen. Het gaat dan meestal om de variëteit *purpurea* met donkere blaadjes (**Viola riviniana 'purpurea'**). Op 22 maart 2014 zag ik dit viooltje tussen de straatstenen van de Offemweg staan. De deskundigen van www.waarneming.nl bezorgden mij de juiste determinatie.

Het meest verspreid in ons land en ook het laatst bloeiend, is het **Hondsviooltje**. In ons duingebied is dit viooltje zowel in kalkrijk als meer kalkarm gebied te vinden. Ook bloeit hij op de wat hogere plekken in vochtige duinvalleien en op grazige, veel drogere delen van het open duingrasland. In het zachte voorjaar van 2014 waren de eerste bloeiende plantjes al eind april te zien. Doorgaans valt de bloeitijd van mei tot in juli.

Fotopagina :

1. Maarts viooltje - 28 februari 2014 - Voorhout
2. Zandviooltje - 13 april 2014 - AW-duinen
3. Ruig viooltje - 16 april 2014 - AW-duinen
4. Bleeksporig bosviooltje - 16 april 2014 - AW-duinen
5. Viola riviniana 'purpurea' - 22 maart 2014 - Noordwijk-Binnen
6. Hondsviooltje - 12 mei 2014 - Noordduinen

